

Jaakobin kirje

3. luku

opettaja Penzev I. 2014

Shalom, hyvät ystävät.

Tauon jälkeen jatkamme oppituntia Jaakobin kirjeen kolmannesta luvusta. Kaksi lukua olemme jo käsitelleet, ja nyt aloitamme kolmatta lukua. Nyt voimme todeta, että Jaakobin kirje on hyvin syvästi kirjoitettu viisauden kirjan näkökulmasta, ja hän ottaa myös huomioon erityisongelman, minkä voi kohdata ei-juutalaisten keskuudessa.

Edellisessä luvussa me näimme, kuinka syvästi Jaakob oli keskittynyt siihen, mikä on väärä usko. Jaakob korostaa sitä, että usko joidenkin määrättyjen uskonperusteiden käsitteenä ei todellisuudessa ole usko. Jaakobille itselleen usko tarkoittaa kokonaista luottamusta Jumalaan ja Jumalan suunnitelman toteuttamista teon kautta. Näitä tekoja Jaakob määrittää niin kuin uskonteoksi. Ehkä tämä ajatus voi hiukan hämmästyttää meitä, koska apostolit hyvin usein tuovat esille, ettei usko voi perustua lain tekoihin. Jaakob puhuu nimenomaan teoista, joissa me voimme nähdä lain noudattamisen merkityksen. Onko tämä ristiriidassa Paavalin opetuksen kanssa? Ymmärrämme kuitenkin, että ei tässä ole mitään ristiriitoja, koska Paavali puhuu lain teoista niin kuin vanhan ihmisen näkökulmasta. Meissä olevalle vanhalle luomukselle on hyvin vaikea saavuttaa Jumalan kuvaa tai Jumalan todellisuutta. Ja vanhan luomuksen pyrkimys täydellisyyteen Jumalan lain noudattamisessa epäonnistuu aina. Mutta Jaakob puhuu ihmisestä, joka on saanut vapauden lain tuntemiseen. Se on uusi luomus, joka on kuollut Messiaan kanssa ja ylösnoussut. Jumalan tahdon toteuttaminen on osa meissä olevaa uutta luomusta. Kun ihminen elää Jumalan tahdon mukaisesti, hän todistaa elävänsä Jumalassa.

Seuraavassa luvussa me näemme, miten Jaakob pääsee syvemmälle tutkimaan Jumalan Tooraa. Jos hän sitä ennen on puhunut enemmän Halachin eli käytännön toteutuksesta, niin nyt me siirrymme juutalaisen etiikan syvyyteen Musar-kirjoituksiin. Nämä ovat syvempiä käsitteitä, ja Jaakob nimenomaan puhuu nyt hengelliselle johtokunnalle. Tämä varoitus, jonka hän puhuu ensimmäisessä jakeessa, on hyvin tärkeä:

”Veljeni, älkööt aivan monet teistä pyrkikö opettajiksi, sillä te tiedätte, että me saamme sitä kovemman tuomion.”

Tässä Jaakob antaa meille ymmärryksen siitä, että kaikilla on mahdollisuus tutkia Tooraa, mutta Tooraa tulkitsemiseen ja opettamiseen tarvitaan erikoislahjaa. Hän puhuu siitä suuresta vastuusta, joka opettajalle siirtyy. Hän puhuu, että opettajan tehtävä vaatii paljon, ja ensisijaisesti opettajan pitää olla ihminen, joka välttää syntien tekoa. Toinen jae puhuu meille, että monessa kohtaa me kaikki hairahdumme. Tässä ei puhuta kaikista synneistä, vaan ehkä enemmän synnistä, joka koskee puhumista. Tämä käy selväksi seuraavista jakeista.

Voimme todeta, miten suuri vastuu opettajalla on siitä, mitä hän puhuu. Jokainen voi tuoda omaa mielipidettään ja näkökulmaansa, mutta seurakunnan opetuksessa pitää olla yhtenäisyys. Esimerkkinä pitää olla apostolin opetukset. Kaikkein tärkeintä on opettajan elää vanhurskaudessa. Seuraavissa jakeissa Jaakob puhuu ihmisistä, jotka eivät elä sanan mukaisesti. Kaikkein tärkeintä johtajan tehtävään kutsutulle on nimenomaan puhtaus sanassa ja tarkkuus siinä, mitä hän puhuu. Jaakob kommentoi, että jos ihminen pystyy hallitsemaan sanansa, niin hän pystyy hallitsemaan paljon muutakin, koko elämänsä. Tästä hän puhuu toisessa jakeessa ja se menee niin kuin Musarin opetuksen sisälle:

”Jos joku ei hairahdu puheessa, niin hän on täydellinen mies ja kykenee hillitsemään myös koko ruumiinsa.”

Hän muistuttaa myös ajatuksesta, minkä me voimme löytää Pirkei Avotin sanasta. Simon Gamalielin poika on puhunut: ”Kaikki päiväni olen kasvanut viisauden keskellä enkä ole löytänyt mitään parempaa tarjota ihmisille kuin hiljaisuus; ei opetus ole niin tärkeää kuin teot; joka liikaa puhuu, se syntiiä tuottaa.” Nimenomaan nämä sanat todistavat ja antavat ymmärtää, miten juutalaiset viisaat suhtautuvat ylipäänsä puhumiseen. Myöskään tämä Jaakobin opetus, mitä nyt luemme, ei yhtään poikkea siitä, mitä juutalaiset viisaat hänen sukupolvensa aikana ovat opettaneet. Pirkei Avotin teksti ja myös Jaakobin opetus pohjautuu Sananlaskuihin, 10. luku 19. jae:

”Missä on paljon sanoja, siinä ei syntiiä puutu; mutta joka huulensa hillitsee, se on taitava.”

3. ja 4. jae puhuvat, miten hevosia ja laivoja voi ohjata:

”Kun panemme suitset hevosten suuhun, että ne meitä tottelisivat, niin voimme ohjata niiden koko ruumiin. Katso, laivatkin, vaikka ovat niin suuria ja tuimain tuulten kuljetettavia, ohjataan varsin pienellä peräsimellä, minne perämiehen mieli tekee.”

Nämä sanat ovat hyvin lähellä juutalaisten viisauden kirjoja ja juutalaista etiikkaa. Kun Jaakob toteaa, että hevosta voi suitsilla ohjata ja myöskin laivaa peräsimellä, niin myös kieli on tärkeä; se mitä puhumme, se ohjaa koko ruumiimme. Se on hyvin haastava tehtävä. On varmasti helpompaa opettaa ihmisille, mitä ei saa tehdä shabatın päivänä tai siitä, että ei saa syödä sikaa. Mutta hyvin paljon vaikeampaa ja haastavampaa on miettiä, mitä puhumme. Ja tämä puhuminen on myös osa Tooraa.

Viides jae puhuu: ”Samoin myös kieli on pieni jäsen ja voi kuitenkin kerskata suurista asioista. Katso, kuinka pieni tuli, ja kuinka suuren metsän se sytyttää!” Samanlaisen vertauskuvan me voimme löytää juutalaisesta kirjallisuudesta, jonka viisaat ovat kirjoittaneet, sekä traditiosta. Kuudennessa jakeessa kieltä verrataan tuleen: ”Myös kieli on tuli, vääryyden maailma, kieli on se meidän jäsenistämme, joka tahraa koko ruumiin, sytyttää tuleen elämän pyörän, itse syttyen helvetistä.”

Voimme löytää Midrashin tekstiä psalmista, joka myös tekee vertauskuvaa tulen ja kielen välillä, Midrash Vayikra Rabbah. Siinä rabbi Eleasarille kirjoitetaan sanat: ”Tule ja katso, minkälaisen suuren tulen voi sytyttää pieni kieli.” Myös ben Sirakin kirjassa voimme löytää vertauskuvaa kielen ja tulen välillä.

Seuraavaksi Jaakob puhuu kielen hallitsemisesta, 7. ja 8. jae:

”Sillä kaiken luonnon, sekä petojen että lintujen, sekä matelijain että merieläinten luonnon, voi ihmisluonto kesyttää ja onkin kesyttänyt; mutta kieltä ei kukaan ihminen voi kesyttää; se on levoton ja paha, täynnä kuolettavaa myrkkyä.”

Samanlaisia ajatuksia me voimme löytää juutalaisesta Midrashin tekstistä, ja myös Talmudin traktaatista Arahin voimme löytää kuvauksia, missä vertaillaan kieltä tuleen ja myrkkyyn. 9. jae puhuu meille:

”Kielellä me kiitämme Herraa ja Isää, ja sillä me kiroamme ihmisiä, Jumalan kaltaisiksi luotuja.”

Apostoli Jaakob haluaa muistuttaa meitä, että meidän ei tule olla vanhurskaita ainoastaan Herraa kohtaan, vaan on myös hyvin tärkeää suhtautua kunnioittavasti lähimmäisiin. Tästä Jaakobin opetuksesta voimme tehdä vielä paljon vertauksia ja löydämme lähteitä juutalaisesta opetuksesta. Esimerkiksi Midrash Tanhuma puhuu meille: ”Jumala on antanut ihmiselle erilaisia työkaluja, joilla hän pystyy elämään tässä maailmassa: jalat, kädet ja kieli. Jalkoja ja käsiä käytetään yleensä hyviin tekoihin. Kielellä ja huulilla ihminen voi laulaa, ylistää Herraa,

lukea Tooraa ja psalmeja. Myös pahanpuhumista toisesta ihmisestä, huonoja sanoja, kirouksia käytetään samalla kielellä.” Tämä teksti on hyvin lähellä Jaakobin opetusta. Jaakob kutsuu meitä kaikkia vapautumaan tästä pahasta olemuksesta. 10. - 12. jae jatkaa samaa ajatusta:

”Samasta suusta lähtee kiitos ja kirous. Näin ei saa olla, veljeni. Uhkuuko lähde samasta silmästä makeaa ja karvasta vettä? Eihän veljeni viikunapuu voi tuottaa öljymarjoja, eikä viinipuu viikunoita? Eikä myöskään suolainen lähde voi antaa makeata vettä.”

Tavoite on, että meidän suustamme, lähteestämme aina ja kaikkialla tulee vain makeaa vettä.

Ihminen, joka elää näin, todistaa, miten viisas hän on. Tämä on yleinen käytäntö etiikan ja viisauden periaatteissa. Viisaus on aina Tooran heijastus. Myös Tanachin teksti ja apostolien kirjoitukset todistavat meille, että Messias Jeshuassa on taivaallinen viisaus. Kolmannen luvun loppujakeissa Jaakob laittaa vastakkain Jumalan viisauden ja maailman viisauden.

15. jakeen loppuosa sanoo: ”Vaan se on maallista, sielullista, riivaajien viisautta.” Maallinen viisaus vie siihen, että me yritämme puolustaa omia syntejämme. 17. jae puhuu meille taivaallisesta viisaudesta. Se on Toora ja Messias: ”Mutta ylhäältä tuleva viisaus on ensiksikin puhdas, sitten rauhaisa, lempeä, taipuisa, täynnä laupeutta ja hyviä hedelmiä, se ei epäile, ei teeskentele.” Midrash Rabbah puhuu Toorasta viisautena. Ja heprealaiskirjeessä me voimme nähdä, että viisaus on Messias. Todellisuudessa ei voi olla niin, että ihminen ottaa sydämessään vastaan Messiaan, mutta kieltäytyy Toorasta. Silloin tapahtuu maailman viisaus, joka yrittää puolustaa omia syntejään. Mutta se ihminen, joka on koko sydämeästään ottanut Messiaan ja Messiaan kanssa Tooran, on täynnä vanhurskautta ja laupeutta, täynnä hyviä tekoja. Ja hänen elämässään tulee toteutumaan uusi luomus, joka on luotu Jumalan kuvaksi. Ja 18. jae puhuu meille: ”Vanhurskauden hedelmä kylvetään rauhassa rauhantekijöille.”

Tässä käytetään rauhasta sanaa shalom. Me voimme nähdä samanlaiset ajatukset psalmissa, jossa puhutaan shabattipäivästä, psalmi 97: 11: ”Vanhurskaalle koittaa valkeus ja oikeamieliselle ilo.” Jos me otamme alkuperäisen tekstin tästä psalmin kohdasta, siinä sanotaan, että vanhurskaalle kylvetään valkeus. Midrash tulkitsee sen sanan näin, että se valkeus on Messiaan valkeus, joka oli neljäntenä päivänä laitettu piiloon. Se ihminen, joka elää rauhan, shalomin kanssa, hänelle kylvetään tämä Messiaan valkeus.

Tutkiskellemme itseämme ja pyrimme siihen, että tämä toteutuisi myös meidän elämässämme. Jos ihminen väittää, että hän elää uskossa, mutta ei muuta elämäntapojaan, suosittelen, että hän tarkistaa itseään. Niille, jotka ottavat uskon Messiaassa vastaan ja pyrkivät siihen, että haluavat muuttaa omaa elämäänsä ja tapojaan - eivät etsi ainoastaan rituaalisia muutoksia elämäänsä kuten shabatti tai kosher-ruoka vaan myös sisäistä muutosta - on kaikkein tärkeintä, että he huomaavat ja tekevät muutoksia suhtautumisessa lähimmäisiin ja vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa ja ihmisten luo.